

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Дем'янчук М.А.

к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Осінова М.С.

студентка 4 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса, Україна

На сьогоднішній день однією з головних характеристик соціально-економічного розвитку країни є показники діяльності окремих підприємств. Головною характеристикою фінансової діяльності підприємств при розв'язанні питань їх ефективного функціонування є система оподаткування, яка регулюється відповідною нормативною базою, в тому числі Податковим кодексом України. До податкової системи або системи податкового регулювання відноситься ціла низка фінансових інструментів, зокрема податок на прибуток підприємств (ППП). Варто відзначити, що висвітлення проблем оподаткування є предметом досліджень багатьох вітчизняних та закордонних вчених, зокрема Андрущенко В.Л., Вишневського В.П., Єфименко Т.І., Журавльова Т.О. [1], Лондара С.Л., Луніної І.О., Онишко С.В., Паєнтко Т.В., Соколовської А.М., Тулуша Л.Д. [2], Швабія К.І. тощо. Але, незважаючи на вагомий внесок зазначених вчених, питання щодо вдосконалення механізму справляння ППП на сьогодні недостатньо розглянуті та потребують подальшого вивчення.

Метою дослідження є обґрунтування напрямків розвитку та вдосконалення податку на прибуток підприємств, а також визначення його ролі в підвищенні економіки України.

Розглянемо ППП шляхом аналізу окремих ланок податкової системи. Для цього поділимо аналіз чинної податкової системи на три складові [1-4]: 1. Економічний вплив: який вплив має податкова система на економічний розвиток України, наприклад, заохочуючи компанії більше інвестувати або переносити ділову активність з країни. 2. Фіскальний вплив: наскільки ефективною є податкова система як джерело доходів. 3. Адміністративне навантаження на компанії та державне управління.

Податок на прибуток підприємств (ППП) є фактично податком на капітал. Такий податок впливатиме на рішення людей інвестувати заощаджені кошти в компанії або споживати їх. Якщо ефективна ставка податку на капітал, вкладений в бізнес, є дуже високою, це може негативно вплинути на інвестиції в країну. Хоча переваги оподаткування капіталу порівняно з іншими видами податків залишаються на порядку денному економістів, українська система, наразі, здається, не надмірно оподатковує дохід від капіталу.

Проте, притаманною для ППП рисою є те, що фінансування за рахунок власного капіталу є менш привабливим з точки зору оподаткування, ніж кредитне фінансування. Сплату відсотків за кредитами (якщо це не підпадає під правила «тонкої» капіталізації) може бути віднесено до видатків, тоді як таке правило не застосовують до фінансування за рахунок нерозподіленого прибутку.

Також оподаткування підприємств слід розглядати в контексті міжнародної податкової конкуренції. Надмірна ставка податку змусить компанії перенести

діяльність в інші країни. Однак з рис. 1 видно, що ставка ППП в Україні 18% не є надмірною в міжнародній перспективі.

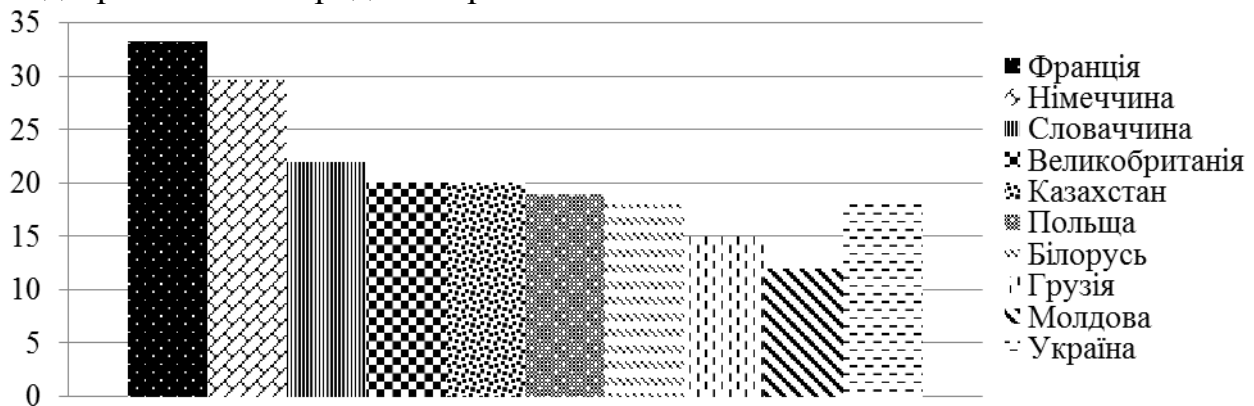

Рис. 1 Порівняння міжнародних середніх ставок ППП

Джерело: сформовано автором на основі даних [5-7].

Тому важливим є те, що економічний вплив українського ППП на економіку країни наразі можна вважати помірним: немає сильних стимулів для інвестицій, та ставка податку є конкурентоспроможною в міжнародному порівнянні.

Щодо другого компоненту чинної податкової системи, то ППП є відносно невеликим джерелом податкових надходжень до бюджету України. Так, у 2016 році доходи від ППП склали 60,2 млрд грн, що відповідає 7,7% від загального обсягу доходів зведеного бюджету і 2,6% ВВП. ППП не є фінансово успішним в даний час, оскільки близько 1000 платників податків з загальної кількості близько 270000 платників забезпечують приблизно 90% надходжень від ППП [6]. Це пов'язано з поєднанням перенесення на майбутні періоди збитків, нарахованих у попередні роки, правовими методами ухилення від сплати податків і проблемами з контролем за нарахуванням/сплатою податку через недостатню адміністративну спроможність. Оскільки відбулось коригування системи, фінансовий внесок ППП повинен зрости в найближчі роки, але існують можливості для подальшого реформування, особливо щодо інституційної спроможності ДФС та поліпшення контролю над операціями з пов'язаними сторонами.

З боку адміністративного навантаження, як на податкову службу так і на компанії при оподаткуванні ППП, в Україні досить часто піддають серйозній критиці. Адже адміністративне навантаження, пов'язане з ППП, видається високим в Україні. Це може бути наслідком кількох факторів, притаманних оподаткуванню прибутку підприємств, або особливостей системи ППП в Україні.

Один фактор, що піддається широкій критиці, але є неодмінною характеристикою системи ППП, - це складність та широкий простір для прийняття рішень при розрахунку фінансових прибутків, що формує складнощі у відносинах між компаніями та податковими органами. Трансфертні ціни, принцип справедливої вартості при визначенні вартості активів та резерви щодо знецінення активів можуть мати великий вплив на прибуток компаній, що підлягає оподаткуванню. Однак при цьому використання фінансової звітності для оподаткування стимулює компанії маніпулювати цією звітністю для зменшення податкового навантаження. Як наслідок, вартість активів та формування резервів може стати предметом жвавого обговорення між компаніями та податковими органами. У більшості країн компанії та податкові

органи вирішують ці складнощі у вигляді співпраці, якщо, загалом, існує певний запас довіри між владою та підприємствами. Отже, із системної точки зору, адміністративне навантаження системи ППП видається посилюючим.

Таким чином, податок на прибуток підприємств займає в економіці України значне місце, тому для того, щоб вдосконалити справляння податку на прибуток, треба враховувати не тільки особливості вітчизняної економіки, але й світовий досвід. Порівнюючи вітчизняний підхід і міжнародний досвід щодо діючої ставки оподаткування, слід зауважити, що Україна застосовує розповсюджені у світовій практиці методики впливу на підприємницьку діяльність, оскільки оподаткування прибутку підприємств - основний важіль впливу держави на діяльність економічних суб'єктів і регулювання соціально-економічних процесів.

Література:

1. Журавльова Т.О. Особливості та протиріччя податкової політики України та країнах ЄС/ Т.О. Журавльова, А.В. Завазальська// Фінансові аспекти регіонального розвитку: стан, проблеми, перспективи. Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції 24-25 листопада 2014 року м. Одеса. - Одеса: ООО «Плутон», 2014.- С. 12-15.
2. Тулуш Л.Д. Оподаткування прибутку підприємств: практика застосування в Україні / Л.Д. Тулуш, І.М. Скітецька // «Молодий вчений». - № 3 (43). Херсон, 2017 р. – С. 860-863.
3. Дзівінська Ю.О. Сучасний стан та перспективи оподаткування прибутку підприємств в Україні / Ю.О. Дзівінська, Б.П. Ярема // «Молодий вчений». - №3 (43). Херсон, 2017 р. – С. 645-649.
4. Дем'янчук М.А. Дослідження зв'язку між макроекономічними показниками розвитку країни та податковими надходженнями / М.А. Дем'янчук, Н.Д. Маслій // Економічний форум : науковий журнал. – Луцьк, 2017. – Випуск 1/2017 – С. 15–22.
5. German Advisory Group [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу: <https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/uk>
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua>.
7. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Дем'янчук М.А.

к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Верстюк Ж.В.

студентка 1 ск курсу,

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса, Україна

На сучасному етапі незбалансованість системи фінансів та нестійкий політичний стан країни формують головні загрози для фінансової стабілізації в Україні. Основною проблемою є неефективне витрачання державних витрат, заборгованість, що перевищує ВВП країни, зростання бюджетного дефіциту.